A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2007. június 21.*

A C-428/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Finanzgericht Hamburg (Németország) a Bírósághoz 2005. december 2-án érkezett 2005. november 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export**

és

a **Hauptzollamt Hamburg-Jonas**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: Juhász E. tanácselnök (előadó), G. Arestis és J. Malenovský bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. január 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export képviseletében O. Wenzlaff Rechtsanwalt,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében J.-C. Schieferer és F. Erlbacher, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1998. március 17-i 604/98/EK rendelettel (HL L 80., 19. o.) módosított, a mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítések rendszerének alkalmazására vonatkozó közös részletes szabályok megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK bizottsági rendelet (HL L 351., 1. o.; a továbbiakban: 3665/87 rendelet) 11. cikke (3) bekezdése első albekezdése első mondatának, 47. cikke (2) bekezdésének és 48. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export nevű társaság (a továbbiakban: Laub) és a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (a továbbiakban: Hauptzollamt) közötti jogvitában nyújtották be, amelynek tárgya azon határozat, amelyben a Hauptzollamt előírta a Laub részére állítólag alaptalanul folyósított export-visszatérítés visszafizetését.

Jogi háttér

3 A 3665/87 rendelet huszonötödik és ötvenedik preambulumbekezdése kimondja:

„mivel visszatérítés nem nyújtható, ha a kivitelre vagy a visszatérítés kifizetéséhez szükséges igazolás benyújtására nyitvaálló határidőt nem tartják be; [...]

[...]

mivel a hatékony igazgatási gyakorlat érdekében a visszatérítés iránti kérelmeket, az összes vonatkozó iratot mellékelve, ésszerű időn belül kell előterjeszteni, kivéve a *vis maior* eseteit, illetve különösen azt az esetet, amikor az exportőr hibáján kívüli adminisztratív késedelem miatt vált lehetetlenné a határidő betartása".

4 A 3665/87 rendelet 11. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata így rendelkezik:

„Az (1) bekezdés negyedik albekezdése szerinti negatív előjelű összegre vonatkozó fizetési kötelezettség sérelme nélkül a visszatérítés alaptalan kifizetése esetén a kedvezményezett köteles visszafizetni a jogosulatlanul kapott visszatérítésnek a kifizetés és a visszafizetés között eltelt időszakra számított kamatokkal növelt összegét, ideértve az (1) bekezdés első albekezdése alapján fizetendő valamennyi szankciót is."

5 A 3665/87 rendeletnek „A visszatérítések folyósítási eljárása" című IV. címe alatt található 47. cikke (1), (2), (4) és (5) bekezdésének szövege a következő:

„(1) Visszatérítések kifizetése kizárólag az exportőr konkrét kérelmére, annak a tagállamnak a részéről történik, amelyik területén a kiviteli nyilatkozatot elfogadták.

A visszatérítés iránti kérelmet:

a) írásban kell benyújtani, amely célból a tagállamok külön formanyomtatványt állapíthatnak meg;

[...].

(2) A *vis maior* eseteinek kivételével a visszatérítés kifizetésével vagy a biztosíték felszabadításával kapcsolatos iratokat a kiviteli nyilatkozat elfogadása napjától számított 12 hónapon belül kell benyújtani.

[...]

(4) Amennyiben az exportőr a (2) bekezdésben megállapított határidőn belül nem tudta benyújtani a 18. cikkben előírt okmányokat, jóllehet gondosan járt el az okmányok e határidőn belüli megszerzése és közlése érdekében, a benyújtásra határidő-hosszabbítás engedélyezhető a számára.

(5) A (3) bekezdés értelmében egyenértékűnek tekintett további okmányok elfogadása iránti kérelmeket [...], valamint a (4) bekezdés szerinti határidő-hosszabbítás iránti kérelmeket a (2) bekezdésben megállapított határidőn belül kell benyújtani."

6 A rendelet 48. cikke (2) bekezdése a) pontjának szövege a következő:

„Amennyiben a 47. cikk (2), (4) és (5) bekezdésében megállapított határidők lejárta után hat hónapon belül igazolást nyújtanak be arról, hogy a közösségi szabályok által megállapított valamennyi követelmény teljesült, a kifizetett visszatérítés annak az összegnek a 85%-a, amely az összes követelmény teljesülése esetén került volna kifizetésre." [nem hivatalos fordítás]

Az alapügy és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

7 Az 1999. január 26-án, illetve 1999. február 26-án kelt két kiviteli nyilatkozatában a Laub fagyasztott sertéshús Oroszországba történő kivitelét jelentette be. A Hauptzollamt e kivitelekre export-visszatérítést engedélyezett, amelyet ki is fizetett.

8 A Hauptzollamt a 2001. szeptember 20-i levelében azt állította, hogy az export-visszatérítés alaptalanul került kifizetésre, mivel az export-visszatérítés kifizetése iránti kérelemhez csatolt, szállítási bizonylatként benyújtott két fuvarlevél hiányos volt. A 16. és 23. rovatban ugyanis hiányosan jelölték meg a szállítót, és a fuvarleveleken nem szerepelt a szállító aláírása, illetve pecsétje.

9 A Laub 2001. szeptember 26-i válaszában benyújtotta a megfelelően kiegészített és a szállító pecsétjével ellátott fuvarleveleket. Kifejtette, hogy ezeket a fuvarleveleket utólag küldték meg neki, azonban a Hauptzollamt export-visszatérítést engedélyező határozatai alapján úgy ítélte meg, hogy nem szükséges benyújtania őket, mivel feltételezte, hogy a korábban benyújtott szállítási igazolások elegendők.

10 A Hauptzollamt azonban a 2001. december 14-én, illetve 17-én hozott két helyesbítő határozatában elrendelte a folyósított export-visszatérítések visszafizetését. Miután a Hauptzollamt elutasította a Laub e határozatok ellen benyújtott panaszát, a Laub keresetet indított a Finanzgericht Hamburg előtt.

11 E körülmények között a Finanzgericht Hamburg felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A 3665/87/EGK rendelet 11. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata értelmében alaptalanul folyósították-e, és ezért vissza kell-e fizetni az export-visszatérítést, ha a jogosult csak a beszedési eljárásban, [az említett] rendelet 47. cikkének (2) bekezdése és 48. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti határidők letelte után nyújtja be a kifizetéshez szükséges okmányt?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

12 A kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra vár választ, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben is felmerültek, jogosult-e az exportőr arra, hogy a 3665/87 rendelet 11. cikkének (3) bekezdésében szabályozott export-visszatérítés beszedésére irányuló eljárás (a továbbiakban: beszedési eljárás) során, az e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében és 48. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt benyújtási határidő lejártát követően nyújtsa be az export-visszatérítéshez való jog igazolásához szükséges okmányokat, vagy pedig ezen igazolások bemutatása e szakaszban már kizárt, ennélfogva a szóban forgó export-visszatérítést az említett 11. cikk (3) bekezdése értelmében alaptalan kifizetésnek kell tekinteni.

13 A Laub, valamint az Európai Közösségek Bizottsága úgy érvel, hogy az export-visszatérítés nem minősülhet „alaptalan kifizetésnek" pusztán amiatt, hogy nem tartották be a 3665/87 rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében és 48. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt határidőt. Előadják, hogy a C-385/03. sz. Käserei Champignon Hofmeister ügyben 2005. április 14-én hozott ítéletből

(EBHT 2005., I-2997. o.) következik, hogy az említett cikkekben előírt határidők nem lényegi feltételek, hanem csak olyan közigazgatási formalitások, amelyek az export-visszatérítés kifizetéséhez szükségesek, így az említett határidők megsértése következtében az export-visszatérítés nem minősül „alaptalan kifizetésnek".

14 A Laub továbbá előadja, hogy a 3665/87 rendelet szerkezetének és céljának elemzése azt mutatja, hogy a kifizetési eljárás és a beszedési eljárás két, egymástól eltérő eljárás, és mindegyik megfelel a saját céljának, ebből következően a beszedési eljárásban nem kell alkalmazni az e rendelet 47. cikkében előírt határidőt.

15 A Laub úgy véli, hogy amennyiben az illetékes hatóság az exportőr által benyújtott igazolások alapján végül folyósította az export-visszatérítést, vagy felszabadította az előlegként kifizetett export-visszatérítés tekintetében nyújtott biztosítékot, a bizalomvédelem elvébe ütközik az, ha az illetékes hatóság – azzal az indokkal, hogy az említett igazolások nem megfelelőek – visszakövetel az említett export-visszatérítést. E társaság megítélése szerint az exportőr joggal vélheti úgy, hogy a tagállam ebben a szakaszban megvizsgálta a benyújtott igazolásokat, és neki már nem kell további erőfeszítéseket tennie, hogy beszerezze a 3665/87 rendeletben előírt másodlagos igazolásokat.

16 Mindenekelőtt rögzíteni kell, hogy a 3665/87 rendeletben foglalt eljárási szabályok figyelmen kívül hagyása általában az export-visszatérítés csökkenéséhez, sőt akár az ahhoz való jog elvesztéséhez is vezethet. Ez a helyzet különösen abban az esetben, ha az exportőr csak az e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében és 48. cikkének (2) bekezdésében előírt határidő leteltével mutatja be az export-visszatérítéshez szükséges igazolásokat.

17 A 3665/87 rendelet huszonötödik preambulumbekezdése kimondja, hogy nem nyújtható visszatérítés, ha a kivitelre vagy a visszatérítés kifizetéséhez szükséges

igazolás benyújtására megszabott határidőt nem tartják be. Az említett rendelet 48. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján az exportőrnek fizetendő visszatérítés 15%-kal csökken, ha az exportőr csak a megszabott – e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt – határidő lejárta utáni hat hónapon belül nyújtja be a szükséges igazolásokat.

18 Noha a Bíróság a Käserei Champignon Hofmeister ügyben hozott, fent hivatkozott ítéletének 26. pontjában megállapította, hogy a 3665/87 rendelet 47. cikke azon eljárási szabályok közé tartozik, amelyeket az exportőrnek a visszatérítés kifizetéséhez be kell tartania, ebből még nem következik, hogy e szabályok megsértése az exportőrnek járó visszatérítési összeg csökkenését vagy elvesztését eredményezheti.

19 Bizonyos viszont, hogy az alapügy nem érinti a 3665/87 rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt kifizetési eljárás keretében benyújtandó igazolást. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló tényállás egy későbbi szakaszba, mégpedig e rendelet 11. cikkének (3) bekezdése alapján, az azt követően megindított beszedési eljárás keretébe illeszkedik, hogy a kifizetési eljárás lezárult, és az illetékes hatóság kifizette az export-visszatérítést.

20 Márpedig míg a 3665/87 rendelet 47. cikkének (2) bekezdése és 48. cikkének (2) bekezdése rögzíti az export-visszatérítés kifizetéséhez szükséges igazolások benyújtási határidejét, az említett rendelet nem tartalmaz olyan határidő-előírást, amely a 11. cikk (3) bekezdésében szabályozott beszedési eljárás során alkalmazandó.

21 Hangsúlyozni kell, hogy ebből a hallgatásból nem következik, hogy az illetékes hatóság – miután az export-visszatérítés kifizetését követően megállapította a

3665/87 rendelet 47. cikke (2) bekezdésének megfelelően benyújtott okmányok hiányosságát – nem kérhet egyéb szükséges információt az exportőrtől, és adott esetben nem hozhatja meg az említett export-visszatérítés beszedéséhez szükséges intézkedéseket.

22 Épp ellenkezőleg: az ehhez fűződő jog megfelel a 3665/87 rendelet 11. cikkének (3) bekezdésében előírt beszedési eljárás céljának. E rendelkezés biztosítani kívánja a közösségi költségvetés védelmét és helyes alkalmazását az export-visszatérítések területén, és biztosítani kívánja, hogy az export-visszatérítésekből – a közösségi jogalkotó által előírt objektív feltételeknek megfelelően – kizárólag a visszatérítésre jogosult exportőrök részesedjenek.

23 Ezenkívül a Bíróság az exportőrnek megelőlegezett visszatérítéssel összefüggésben már megállapította, hogy az óvadék felszabadítása egyáltalán nem mentesíti az exportőrt a közösségi szabályozás alapján fennálló kötelezettségeinek a teljesítése alól (lásd a C-155/89. sz. Philipp Brothers ügyben 1990. július 12-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-3265. o.] 13–16. pontját). Ez az elv alkalmazandó abban az esetben is, amikor a visszatérítést olyan exportőr részére folyósítják, aki nem nyújtott be megfelelő igazolást annak bizonyítására, hogy teljesültek az export-visszatérítéshez való jog feltételei.

24 Mindazonáltal az illetékes hatóság ahhoz fűződő jogából, hogy megkövetelje az exportőrtől a visszatérítéshez szükséges okmányokat, akár a kifizetést és a 3665/87 rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt határidő lejártát követően is, szükségszerűen következik, hogy az exportőr számára lehetővé kell tenni, hogy megadhassa az export-visszatérítéshez való jogának bizonyításához szükséges adatokat.

25 Ha az exportőröktől megtagadnák ezt a lehetőséget, az a gondos ügyintézés elvének megsértését jelentené, mivel ezzel az elvvel ellentétes az, ha a közigazgatási szerv az eljárási szabályok figyelmen kívül hagyása miatt – amennyiben ez magának a szervnek a magatartásából ered – bünteti a jóhiszeműen eljáró gazdasági szereplőt. Márpedig az, hogy az illetékes hatóság hiányos igazolások alapján teljesített visz-

szatérítést az exportőr részére, és csak bizonyos idő elteltével indította meg a beszedési eljárást, közvetlenül befolyásolta a Laub azon lehetőségét, hogy megfelelő igazolásokat mutasson be. Az pedig nem tűnik ki az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből, hogy az exportőr – az illetékes hatóság szerint – rosszhiszeműen járt volna el.

26 A 3665/87 rendelet céljával ellentétes lenne, ha az illetékes hatóság magatartása megfoszthatná az export-visszatérítési rendszer előnyeitől a mezőgazdasági termékek exportőreit, akik teljesítik az e rendeletben előírt feltételeket, és jóhiszeműen járnak el.

27 Mivel a 3665/87 rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében és 48. cikke (2) bekezdésének a) pontjában foglalt határidők nem vonatkoznak a beszedési eljárásra, és a közösségi jogban nincsenek olyan különös szabályok, amelyek a beszedési eljárásban határidőt írnak elő a további igazolások benyújtására, az illetékes nemzeti hatóságnak kell – a nemzeti joga alapján és a közösségi jog szabta kereteken belül – az egyes esetek sajátos körülményeihez igazodva határidő-hosszabbítást engedélyeznie (lásd ebben az értelemben a C-467/01. sz. Eribrand-ügyben 2003. június 19-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-6471. o.] 49. pontját). Az engedélyezett határidőnek ésszerűnek kell lennie, hogy az exportőr be tudja szerezni és be tudja mutatni a kért okmányokat, és különösen figyelembe kell vennie azt, hogy az illetékes hatóság magatartása milyen következménnyel járt az exportőrre nézve.

28 A fenti megfontolások alapján a feltett kérdésre akként kell válaszolni, hogy nem lehet a 3665/87 rendelet 11. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata szerinti „alaptalan kifizetésnek" minősíteni az export-visszatérítést, ha a jogosult az ezen export-visszatérítés beszedésére irányuló eljárás keretében nyújtja be az említett visszatérítéshez való jog bizonyításához szükséges igazolásokat. Az illetékes nemzeti hatóságnak olyan ésszerű határidőt kell megállapítania, amely az említett jogosult számára lehetővé teszi ezen igazolások benyújtását.

A költségekről

29 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Nem lehet az 1998. március 17-i 604/98/EK rendelettel módosított, a mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítések rendszerének alkalmazására vonatkozó közös részletes szabályok megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK bizottsági rendelet 11. cikke (3) bekezdése első albekezdésének első mondata szerinti „alaptalan kifizetésnek" minősíteni az export-visszatérítést, ha a jogosult az ezen export-visszatérítés beszedésére irányuló eljárás keretében nyújtja be az említett visszatérítéshez való jog bizonyításához szükséges igazolásokat. Az illetékes nemzeti hatóságnak olyan ésszerű határidőt kell megállapítania, amely az említett jogosult számára lehetővé teszi ezen igazolások benyújtását.

Aláírások